

Tilsynserklæring for Spjellerup Friskole, april 2016

Bente Asmund Hansen, certificeret tilsynsførende.

Spjellerup Friskole, skolekode: 280038

Tilsynsbesøg 25. januar 2016 og 1. april 2016.

Besøg i bh. kl., 1. og 2. kl. 3.kl., 4. kl., 5.kl., 6.kl., 7.-8.kl. og 9.kl. og i fagene dansk, matematik, engelsk, tværfaglig undervisning, projektarbejde og morgensamling.

I skoleåret 2015/2016 er tilsynet udført jævnfør tilsynsplanen, som er at se på skolens hjemmeside, Spjellerup Friskoles vedtægter og friskolelovens bestemmelser. Tilsynet har indeholdt besøg på skolen, iagttagelse af undervisning og aktivitet i pauser, samtaler med elever, lærere, skoleleder og bestyrelse og undersøgelse af skolens fælles aktivitetsplan, undervisningsplaner, beskrivelser, materialer og evalueringer.

Som det anføres i friskoleloven, skal der "føres tilsyn med elevernes standpunkt i dansk, matematik og engelsk". Desuden skal tilsynet vurdere, om "skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen". Endelig skal tilsynet se på, "om skolen efter sit formål og i hele sit virke forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene."

Dette er det formelle krav til tilsynet.

Derudover er det også forældrekredsens ønske, at tilsynet ser på, om de aktiviteter, som skolen tilbyder og tilrettelægger for at få skolens øvrige formål opfyldt, faktisk realiseres.

I år har tilsynet jf. tilsynsplanen i lighed med sidste år haft særligt fokus på fagudvalgenes udvikling af sammenhængende didaktik og praksis gennem skoleforløbet på Spjellerup Friskole. Et fags didaktik er overvejelserne om, hvad der skal læres, f.eks. at gange to tal med hinanden i faget matematik, og overvejelser om hvordan den pågældende elevgruppe skal undervises, for at eleverne kan lære det.

Pædagogisk og værdimæssigt grundlag:

I skolens værdigrundlag er det formuleret, at:

- *Spjellerup friskole vil tilbyde læring fra børnehave til og med 9. klasse, i tæt samarbejde mellem børnehave, skole, SFO og klubben.*
- *Spjellerup friskole vil give undervisning i de grundlæggende fag på de forskellige alderstrin særlig prioritet.*
- *Spjellerup friskole vil skabe læringsrum, som udnytter børnenes/elevernes egne forudsætninger og udfordrer og støtter op omkring den enkeltes læring.*

Når skolen sætter sig det mål at udvikle en sammenhængende didaktik og praksis gennem skoleforløbet, er det ud fra en viden om, at elevens kompetencer indenfor et fag udvikles ved, at der er gjort overvejelser om fagets forløbsmæssige side, dvs. at noget er vigtigere at lære før andet, og at det betyder noget, hvordan fagets substans gøres tilgængeligt for eleverne. Elevernes mulighed for at engagere sig i skolearbejdet er afgørende. Derfor taler vi i den pædagogiske verden om elevernes nærmeste udviklingszone og prøver ud

fra vores viden om eleverne og deres livssituation at ramme denne zone, når vi udvælger undervisningens indhold.

Spjellerup Friskole har i år sat sig for at arbejde ud fra de nye Fælles Mål for folkeskolen. Derudover er der udarbejdet en udviklings- og årsplan for SMIL (mindfulness), der indgår som integreret aktivitet i undervisningen. Det overordnede formål er at styrke opmærksomhedsfunktionen; at øge koncentration og fokus i undervisningen. Der er også lavet en fagbeskrivelse samt årsplan for faget "fortælling" på mellemtrinnet.

Sammenfatning af iagttagelser under besøg

Skolen har i dette skoleår fået ny ledelse. Det har derfor været vigtigt at fokusere på kerneopgaven – undervisningen i grundskolens fag – så det var muligt for ledelsen at etablere sin nye platform, inden nye store projekter bliver søsat. Ledelsen og medarbejderne har brugt denne anledning til sammen at se på, hvordan nogle af de tidligere målsætninger er blevet udmøntet i skolens daglige virke.

I såvel lærerkollegiet som blandt eleverne afspejles dette rolige fokus på at stabilisere sig. Når der er uklarheder om rammer og vilkår for undervisningen, taler ledelse og medarbejdere om det og arbejder på at skabe klarhed. Det, der besluttet at fokusere på, er i tråd med værdigrundlaget.

Tidligere var der fællessamling hver morgen. På skolen er man opmærksom på, at det bærende element er fællessangen. Den ramme, som sættes for fællesskabet ved sangen, bruger elever og lærere til små fortællinger, fremvisninger fra skolearbejdet eller nyheder, til at give beskeder af fælles interesse og til at få startet dagen på en samlende og positiv måde. Fællessamlingen ligger i år kun de morgener, hvor sangen kan akkompagneres af skolens klaver- og sangkyndige musiklærere. Dette er et af de steder, hvor den Grundtvig-Koldske inspiration måske har været styrende for de valg, man har truffet.

I værdigrundlaget beskrives også, igen i tråd med den Grundtvig-Koldske tradition, at skolen ønsker at bruge fortællingen til at skabe fælles forståelse og fællesskab. Den beskrivelse og årsplan, som skolen har udarbejdet, understøtter intentionen med faget. Fortælling er også på skemaet i mellemtrinnet.

Under mine besøg har jeg set flere eksempler, som viser, at undervisningen tilrettelægges ud fra aktuelle behov for den pågældende elevgruppe, og at undervisningen er didaktisk begrundet. Jeg var på besøg netop som indskolingens havde "hjernekræfter"-uger. Her var der stillet skarpt på at lære og træne færdigheder indenfor dansk og matematik. Eleverne var inddelt på hold, og der var naturlig bevægelse i deres arbejde med f.eks. at finde tal i en tabel eller at finde nogle af de 120 mest almindelige småord og sætte dem i system. Eleverne blev støttet i og opfordret til at spørge hinanden om hjælp til at løse problemer og til at forklare stoffet for hinanden. Det fremgik, at lærerne i deres tilrettelægning af undervisningen anvendte deres viden om, hvordan yngre elever lærer bedst.

Projektarbejdet, som skolen løbende har villet kvalificere, ser ud til at indgå på mellemtrin og i overbygningen efter en sammenhængende didaktisk model, hvor arbejdsprocesserne er delt op i mindre enheder. Dette ser ud til at bevirke, at eleverne tilegner sig arbejdsprocesserne skridt for skridt, efterhånden som de mestrer de enkelte dele. I hvert fald har jeg set elever på forskellige niveauer arbejde engageret og kvalificeret med forskellige dele af arbejdsprocessen. Undervejs fik de vejledning, som sendte dem i retning af ny bevidsthed og læring.

I faget matematik er der i år kommet gang i fagudvalgets mere systematiske arbejde. Skolen er også ved at få uddannet sin egen matematikvejleder. En kvalificering af undervisningen og evalueringen af

undervisningen viste sig både ved en specificering af de mest grundlæggende arbejdsområder i faget og gennem en øget opmærksomhed på, hvordan elevers vanskeligheder i faget afdækkes og afhjælpes.

Som beskrevet er der udarbejdet en udviklings- og årsplan for SMIL - mindfulness. Det er planen, at mindfulness skal indgå i den øvrige undervisning. Ved mine besøg på Spjellerup Friskole bemærkede jeg, at eleverne så frem til timerne med mindfulness.

Der er generelt en god stemning på skolen, og jeg har flere gange oplevet, at der er forældre i gang med noget på skolen. Også til fællessamlingen deltager forældre. På den måde får forældrene signaleret, at de er en del af skolen, og at skolelivet er værdifuldt.

Når jeg er på besøg på skolen, bruger jeg altid en del af pauserne på at gå ud i det område, hvor børnene leger. Den måde, den frie leg udfolder sig på, fortæller noget om grundstemningen i elevgruppen. Jeg oplever en venlig og imødekommende stemning, at børnene er i gang med at lege forskellige lege i grupper ude på det store grønne område, at store og små hjælper hinanden og respekterer hinandens leg og aktivitet.

Tre drenge tiltrak min opmærksomhed, fordi de var uvenner og talte skrappt til hinanden. En af dem trak sig væk fra de andre og så ret vred ud. En af dem sagde noget, som blødte op på situationen. De fortsatte samtalen med dæmpede stemmer. Lidt senere legede de videre. Konflikten havde de på eksemplarisk vis klaret at løse selv.

Samlet vurdering:

Når jeg sammenholder mine iagttagelser af elevernes arbejde i fagene, testresultater, sidste års standpunktskarakterer og afgangsprøvekarakterer, er det min vurdering, at **elevernes standpunkter i dansk, matematik og engelsk er tilfredsstillende, og at skolen arbejder systematisk og struktureret med opbygning af elevernes grundlæggende kundskaber og færdigheder i fagene.**

At indføre mindfulness i undervisningen er et progressivt og spændende tiltag. Da jeg undersøgte om intentionen med faget byggede på et dokumenteret grundlag, fandt jeg ud af, at man for få år siden etablerede "Dansk Center for Mindfulness" ved Århus Universitet. Her forsker man i virkningen af mindfulness i forbindelse med koncentration og i forbindelse med behandling af stress, og der er gode resultater derfra. Derudover understøttes flere dele af skolens værdigrundlag.

Selvom der ikke foreligger en konkret beskrivelse af status på fagudvalgenes arbejde med at udvikle en sammenhængende didaktik og praksis gennem skoleforløbet, så fremtræder der alligevel en rød tråd i den undervisning, jeg har overværet.

De nye fælles mål fordrer en beskrivelse af koblingen mellem fagenes mål og praksis i undervisningen. I nogle årsplaner, timer og fag træder denne sammenhæng tydeligere frem end i andre. Skolens ledelse vil skabe rum til at arbejde videre med målsætning i og af undervisningen, når der samlet flere erfaringer med de nugældende mål.

Skolens samlede undervisningstilbud står ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Undervisningen og organiseringen af den er på flere områder kreativ og bygger på viden om og nysgerrighed på, hvordan børn koncentrerer sig og lærer bedst.

Når jeg sammenholder mine iagttagelser af den måde elever, lærere, ledelse og forældre agerer på i det udsnit af hverdagen, jeg ser, og skolens samlede aktivitetsplan, som indeholder lejrskole, udlandsrejse,

fællessamlinger, projekter og samarbejde med aktører udenfor skolen, udeundervisning mm, er det ligeledes min vurdering, at **skolen efter sit formål og i hele sit virke forbereder eleverne, ved at give eleverne interesse og færdigheder, til at leve og medvirke aktivt i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.**

Undervisningen foregår på dansk.

Bente Asmund Hansen